

22:a europeiska kongressen för alternativ till försök på djur samt EUSAATs 19:e årliga kongress, 10-13 oktober 2019 i Linz, Österrike

EUSAAT, eller European Society for Alternatives to Animal Testing, är en europeisk organisation som arbetar för de 3 R:en inom alla områden där djurförsök används idag, så som grundforskning, läkemedelsindustri, kemikalieindustri och myndighetsarbete. Organisationen är en plattform för expertkunskap och nätverkande, de stöttar utbildningsprogram och samarbetar med såväl forskare som företag och myndigheter. Kongressen i Linz hölls första gången 1991 och arrangerades då av lokala djurvälståndorganisationer. Idag är det ett internationellt evenemang med EUSAAT som arrangör och vid årets kongress deltog Emma Svensk från Sveriges 3R-center.

Programmet för årets kongress innehöll längre presentationer om bland annat metoder baserade på humana stamceller, implementering av det europeiska försöksdjursdirektivet (2010/63/EU) samt hur en kan utmana myndigheters krav på försök på djur i säkerhetstester av läkemedel och kemikalier. Många andra ämnen togs också upp i föreläsningar, paneldiskussioner eller postrar. Under kongressen hölls dessutom ett nätverksmöte för europeiska 3R-center. Detta nätverk initierades på ett första möte under EUSAAT-kongressen 2018 och tidigare under 2019 har ytterligare två möten för utbyte av erfarenheter och diskussion av samarbetspunkter inom nätverket hållits.

Sammanfattning av presentationerna

Under kongressens fyra dagar hölls tre sessioner med föreläsningar parallellt. Sammanfattningen av presentationerna nedan representerar därför bara ett urval av allt som fanns att lyssna till och lära av. Förutom vad som beskrivs nedan hölls också specifika sessioner gällande biologiska barriärer, serumfria odlingsmedier för cellkultur, 3R i utbildning samt att arbeta för ett paradigmskifte från forskning baserat på djurförsök till *in vitro*-metoder. Flera sessioner var också inriktade på presentationer från olika 3R-center, vilka Sveriges 3R-center redan tidigare har fått information om genom det europeiska nätverket för 3R-center.

Replacement - nya metoder

En av de längre föreläsningarna, samt många kortare, fokuserade på humana stamceller och olika varianter av organ-on-a-chip eller multi-organ-chips för att studera vitt skilda sjukdomar och andra företeelser, exempelvis neurotoxicitet, fettlever, frakturer, infektioner och tumörer. Flera föreläsare visade också exempel på när 3D-skrivare använts för att bygga upp modeller av organ – så kallad bioprinting, för studier av exempelvis virusinfektioner och tumörutveckling.

Flera sessioner fokuserade på *in vitro*-metoder eller protokoll som innebär en minskning i antalet djur som används för säkerhetstestning av läkemedel, kemikalier, nanomaterial eller kosmetika. Föreläsningarna inom dessa sessioner fokuserade på metoder för test av exempelvis vaccinsbatcher, hudirritation från medicintekniska produkter och läkemedel som inhaleras, men presentationer hölls också av EFPIA (European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations) och av flera företag i branschen, som redovisade olika satsningar de gjort för att implementera 3R och hur de gått tillväga.

Exempel på användning av *in silico*-modellering fanns också representerat bland föreläsningarna, även här med vitt skilda användningsområden så som studier av ekotoxikologi, nedbrytning av brosk vid artrit, toxicitet hos fisk och interaktion mellan kemikalier och protein från nerver.

Reduction och Refinement

Två separata sessioner hölls på tema Reduction och Refinement, dessa R var alltså inte i något stort fokus under kongressen, även om de givetvis nämndes även i andra sammanhang. Föreläsningarna handlade bland annat om hur den stress som försöksdjur upplever kan påverka forskningsresultat, implementering av tillgängliga refinementmetoder, automatiska övervakningssystem och klickerträning av möss och råttor.

Det europeiska försöksdjursdirektivet (2010/63/EU)

Susanna Louhimies representerade Europeiska kommissionen och höll flera föreläsningar under kongressen. En av dem berörde den utvärdering av det europeiska försöksdjursdirektivet (2010/63/EU) som genomfördes 2017. Processen utmynnade i 45 rekommendationer och de flesta av dessa kräver samarbete mellan medlemsstaterna för att kunna genomföras. Bland annat behöver förståelsen av försöksdjursdirektivet harmoniseras mellan medlemsstaterna. Detta ska underlättas av de två möten som hålls varje år med alla medlemsstater, men även genom vägledande dokument och postrar, exempelvis gällande genetiskt modifierade djur. En annan viktig fråga för djurvälstånd och 3R är att alla behöver kunna hitta den information som redan finns tillgänglig. 3R-relaterade metoder som redan finns, och vägar för att hitta information om alternativa metoder behöver i högre grad implementeras i projektutvärderingen.

I en föreläsning om att uppnå samstämmighet i den etiska prövningen av projekt skickade Susanna Louhimies också med några åtgärds punkter: myndigheterna i de olika medlemsstaterna bör få tillräckliga resurser samt se över processen för den etiska prövningen och den information som krävs när ett projekt skickas in för prövning. De som utför den etiska prövningen bör kommunicera, ha nödvändig expertis och kräva utbildning, och slutligen bör användarna också fokusera mer på kommunikation.

Etik och lag

Under dessa sessioner höll bland annat djurskyddsorganisationer så som PETA UK (People for the Ethical Treatment of Animals Foundation) och Humane Society International föreläsningar. PETA UK presenterade sin färdplan som fokuserar på att flytta medel till forskningsområden där det ännu inte finns tillfredsställande *in vitro*-metoder, samt vetenskaplig utvärdering av dessa områden. Andra fokusområden är global harmonisering och att försök på djur, i enlighet med försöksdjursdirektivet, aldrig ska godkännas när alternativa metoder finns.

Muntliga presentationer

Under kongressen hölls fyra längre och närmare 150 kortare presentationer. Det var även två panelsamtal runt:

- Internationella effekter av att europeiska försöksdjursanläggningar stänger
- Etablering av ett internationellt nätverk för 3R-center

Postrar

Under kongressen presenterades 75 postrar inom motsvarande områden som de muntliga presentationerna.

Workshops

Kongressen avslutades med en workshop på temat alternativa metoder och med titeln *3Rs for better science*. Här hade Sveriges 3R-center dock inte möjlighet att medverka.

Övrigt

Under kongressen utdelades Björn Ekwall Memorial Award till Jan van der Walk (föreståndare för det nederländska 3R-centret Utrecht Life Sciences) för hans arbete med att informera forskarsamhället om etiska och forskningsmässiga problem med att använda serum från djur vid odling av celler i cellkultur.

Datum för 2020 års EUSAAT-kongress i Linz är ännu inte släppt.

Länk till kongressens hemsida: <https://www.eusaat-congress.eu/>

Länk till programmet för 2019: <https://www.eusaat-congress.eu/index.php/congress/2019/program-per-day>

Emma Svensk,
Sveriges 3R-center